



श्री.जयदिप डाकरे सर



श्री.प्रविण डाकरे सर

Subscribe

इयत्ता - सातवी (18 डिसेंबर) विषय - मराठी

Subscribe

स्वाध्याय



प्र. १. खालील वाक्यांमधून पाठातील त्या त्या व्यक्तीचा दिसणारा गुण लिहा.

(अ) लेखिका झोपडपट्टीतील शाळकरी मुलांमध्ये व्ह्या वाटत.

(आ) 'माझ्यापेक्षा त्यांनाच याची गोडी जास्त.'

(इ) "मॅडम, माझ्यापेक्षा गरीब लोकांना तुमच्या मदतीची जास्त गरज आहे."

(ई) "मॅडम, तुम्हांला सलाम करण्याची झुबेदाची इच्छा होती."

(उ) त्या अनाथ मुलीकडे बघून मला वाईट वाटलं.

प्र. २. स्वभाववैशिष्ट्ये लिहा.



झुबेदाचा भाऊ-
शेख महंमद याची स्वभाववैशिष्ट्ये

प्र. ३. शेख महंमदमार्फत झुबेदाने उरलेले पैसे लेखिकेला परत केले, ही घटना तुम्हांला काय शिकवते?

प्र. ४. लेखिकेची तबस्सुमविषयीची भावना तुमच्या शब्दांत सांगा.

खेळूया शब्दांशी.

● खालील इंग्रजी शब्दांसाठी वापरले जाणारे मराठी भाषेतील शब्द लिहा.

(१) ऑफिस-

(३) हॉस्पिटल-

(५) ऑपरेशन-

(२) चेक-

(४) अँडव्हान्स-

(६) कॅन्सर-



विचार करा. सांगा.

● या पाठातील कोणत्या व्यक्तीरेखा तुम्हांला आवडल्या व त्या का आवडल्या याबद्दल तुमचे मत सांगा.

● या पाठातून मिळणारा संदेश तुमच्या शब्दांत सांगा.

स्वाध्याय सोडवा.



चला, चर्चा करूया.

- तुम्ही बँकेचे पासबुक पाहिले आहे का ?
या ठिकाणी बँक पासबुकाचे एक पान दिलेले आहे. त्यातील नोंदींचे निरीक्षण करा.

ओळ क्र. पंक्ति क्र. LINE NO.	तारीख दिनांक DATE	तपशील व्यौरा PARTICULARS	चेक क्रमांक चेक क्रमांक CHEQUE No.	रक्कम काढली निकाली गई रकम AMOUNT WITHDRAWN	रक्कम ठेवली जमा की गई रकम AMOUNT DEPOSITED	शिल्लक बाकी जमा BALANCE
1.	2.2.2016	cash			1500.00	7000.00
2.	8.2.2016	cheque	232069		5000.00	12000.00
3.	12.2.2016	cheque	243965	3000.00		9000.00
4.	15.2.2016	self		1500.00		7500.00
5.	26.2.2016	interest			135.00	7635.00

- दिनांक 2.2.16 रोजी बँकेत जमा केलेली रक्कम रुपये. शिल्लक रक्कम रुपये.
- दिनांक 12.2.16 रोजी चेक क्र. 243965 ने रक्कम काढली. शिल्लक रक्कम रुपये.
- दिनांक 26.2.16 रोजी बँकेने व्याज (interest) दिले आहे. त्याची रक्कम रुपये.

बचत खाते व आवर्ती ठेव खाते यासाठी पासबुक असते. त्या पासबुकामध्ये तारखेनुसार ठेवलेले पैसे, काढलेले पैसे व शिल्लक या सर्वांची नोंद असते.

उपक्रम : तुमच्या घरातील मोठ्या व्यक्तीच्या परवानगीने त्यांच्या बँकेच्या पासबुकातील नोंदींचा अर्थ समजून घ्या.



जरा आठवूया.

सुविद्याने संगणक खरेदी करण्यासाठी द.सा.द.शे. 8 दराने बँकेकडून 30000 रुपये एका वर्षासाठी कर्जाऊ घेतले. मुदत पूर्ण झाल्यावर घेतलेल्या रकमेपेक्षा तिला 2400 रुपये जादा द्यावे लागले.

- या माहितीवरून खालील चौकटीत योग्य संख्या लिहा.

मुद्दल = ₹ , व्याजाचा दर = ₹ , व्याज = ₹ , मुदत = वर्ष

बँकेत परत केलेली एकूण रक्कम = 30000 + 2400 =



जाणून घेऊया.

वरील उदाहरणात सुविद्याने बँकेत एकूण किती रक्कम जमा केली हे काढण्यासाठी मुद्दल व व्याज यांची बेरीज केली. या रकमेला रास असे म्हणतात.

मुद्दल + व्याज = रास

वाचा व समजून घ्या .



Let's discuss.

Have you seen a bank passbook?

Observe the entries made in the page of a passbook shown below:

ओळ क्र. पंक्ति क्र. LINE NO.	तारीख दिनांक DATE	तपशील द्वारा PARTICULARS	चेक क्रमांक चेक क्रमांक CHEQUE No.	रक्कम काढली निकाली गई रकम AMOUNT WITHDRAWN	रक्कम ठेवली जमा की गई रकम AMOUNT DEPOSITED	शिल्लक बाकी जमा BALANCE
1.	2.2.2016	cash			1500.00	7000.00
2.	8.2.2016	cheque	232069		5000.00	12000.00
3.	12.2.2016	cheque	243965	3000.00		9000.00
4.	15.2.2016	self		1500.00		7500.00
5.	26.2.2016	interest			135.00	7635.00

- On 2.2.16 the amount deposited was rupees and the balance rupees.
- On 12.2.16 rupees were withdrawn by cheque no. 243965. The balance was rupees.
- On 26.2.2016 the bank paid an interest of rupees.

A passbook is issued for a savings account and a recurring deposit account. Amounts deposited, withdrawn and the balance are recorded in it with their dates.

Activity: Ask an adult in your house to show you a passbook and explain the entries made in it.



Let's recall.

Suvidya borrowed a sum of 30000 rupees at 8 p.c.p.a. interest for a year from her bank to buy a computer. At the end of the period, she had to pay back an amount of 2400 rupees over and above what she had borrowed.

- Based on this information fill in the boxes below.

Principal = ₹ , Rate of interest = %, Interest = ₹ , Time = years.

The total amount returned to the bank = 30,000 + 2,400 =



Let's learn.

We added the capital and the interest accrued on it to find out the amount that Suvidya returned to the bank. Thus,

$$\text{Principal} + \text{Interest} = \text{Amount}$$

understand.

(b)

RITIKA TAKES A BREAK FROM ACTING

Mumbai, Sept. 9 : Famous actress Ritika who is believed to be the most highly paid star in Bollywood is all set to break the hearts of her fans. In an informal chat with journalists, she revealed that she will not sign any more films, after completing the big-budget movie 'Ant' next month. She refused to give any reasons for her decision. However, sources close to her reveal that now she wants to make a career in politics.

1. Guess the meaning of 'most highly paid', 'revealed', 'sign films'.
2. What words are used for the following in the news item :
(a) Film Industry (b) Something on which a lot of money is spent.
3. Guess why 'Ant' is a big-budget movie.
4. Can you think of other reasons for Ritika's decision?
5. What will be Ritika's reaction to this news?

understand.



९. मराठ्यांचा स्वातंत्र्यसंग्राम

शिवरायांच्या काळातील चोख न्याय व महसूल व्यवस्था तशीच पुढे चालू ठेवली. स्वराज्याविरुद्ध बंडखोरी करणाऱ्यांना तसेच सामान्य प्रजेला त्रास देणाऱ्या बतनदारांना त्यांनी कठोर शासन केले. महाराणी येसूबाईंना राज्यकाराभाचे अधिकार दिले. त्यांचा स्वतःचा शिक्का करून दिला. शिवरायांचे प्रजाहिताचे धोरण त्यांनी आपल्या कारकिर्दीत पुढे चालवले.

संभाजी महाराजांना संस्कृतसह अनेक भाषा अवगत होत्या. त्यांनी ग्रंथलेखनही केले आहे. राजनीतीवरील प्राचीन भारतीय ग्रंथांचे अवलोकन करून त्याचे सार 'बुधभूषण' या ग्रंथात मांडले.



माहिती आहे का तुम्हांला ?

संभाजी महाराजांनी 'बुधभूषणम्' या ग्रंथाची रचना संस्कृत भाषेत केली. त्यातील दुसऱ्या अध्यायात राजनीतीची चर्चा आलेली आहे. त्यात राजाची लक्षणे, प्रधान, राजपुत्र त्यांचे शिक्षण व कार्य, राजाचे सल्लागार, गड व गडावरील साहित्य, लष्कर, राजाची कर्तव्ये, हेर व्यवस्था इत्यादींविषयी माहिती दिलेली आहे.

संभाजी महाराजांचा मृत्यू : औरंगजेब संभाजी महाराजांना नमवण्यासाठी प्रयत्नांची पराकाष्ठा करत होता. त्याने मुकर्रबखान याची नेमणूक कोल्हापूर प्रांतावर केली होती. महाराज कोकणातील संगमेश्वर येथे असल्याची बातमी मुकर्रबखानास कळली. तेव्हा त्याने छापा घालून संभाजी महाराजांना पकडले. बादशाहापुढे नेण्यात आल्यानंतर त्याच्यापुढे ते अतिशय बाणेंदारपणे चागले. मग बादशाहाच्या हुकमाने ११ मार्च १६८९ रोजी अत्यंत अमानुषपणे त्यांना ठार करण्यात आले. मराठ्यांचा हा छत्रपती स्वाभिमान न सोडता अत्यंत धीरोदात्तपणे मृत्यूला सामोरा गेला. त्यांच्या बलिदानापासून प्रेरणा घेऊन मराठ्यांनी मुघलांविरुद्धचा संघर्ष अधिकच तीव्र केला.



छत्रपती राजाराम महाराज

छत्रपती राजाराम महाराज : राजाराम महाराज हे छत्रपती शिवाजी महाराजांचे द्वितीय पुत्र होत. त्यांचा जन्म २४ फेब्रुवारी १६७० रोजी रायगडावर झाला. संभाजी महाराजांच्या मृत्यूनंतर ते छत्रपती

झाले. आता मराठ्यांचे राज्य जिंकून घेण्याचे आपले स्वप्न साकार होणार, असे औरंगजेबला वाटू लागले. म्हणून त्याने रायगडला वेढा घालण्यासाठी झुल्फिकारखानला पाठवले. त्या वेळी राजाराम महाराज व त्यांच्या पत्नी महाराणी ताराबाई तसेच संभाजी महाराजांच्या पत्नी येसूबाई व पुत्र शाहू हे रायगडावरच होते. या सर्वांनी एकाच ठिकाणी राहणे धोक्याचे होते. या प्रसंगी येसूबाईंनी या अभूतपूर्व संकटाला धैर्याने तोंड दिले. कोणत्याही परिस्थितीत मुघलांना शरण जायचे नाही, असे ठरवून त्यांनी रायगडावर महत्त्वाचे राजनैतिक निर्णय घेतले. त्यानुसार, राजाराम महाराजांनी रायगडाच्या वेढ्यातून बाहेर पडावे आणि आवश्यकता भासल्यास दूरवर जिंजीला जावे, असे ठरले. तसेच, महाराणी येसूबाई यांनी आपल्या नेतृत्वाखाली रायगड लढवावा, असे धोरणही ठरवण्यात आले. येसूबाईंनी आपल्या मुलाला छत्रपती पदावर न बसवता राजाराम महाराजांना छत्रपती बनवण्याचा निर्णय घेतला. त्यांचा हा निर्णय हे स्वराज्य प्रेमाचे व पराकोटीच्या स्वार्थत्यागाचे उदाहरण होय. त्यांनी स्वतःच्या व पुत्राच्या प्राणांची पर्वा न करता मराठ्यांच्या छत्रपतीस सुरक्षित ठेवले.



चला, शोधूया.

भारताच्या नकाशात जिंजी हे ठिकाण शोधा.



६. नैसर्गिक प्रदेश

प्रकल्प :

आतापर्यंत आपण अनेक भौगोलिक बाबी अभ्यासल्या आहेत. उदा., अक्षांश, रेखांश, वृत्तजाळी, एखाद्या प्रदेशाचे हवामान, प्राकृतिक रचना, वनस्पती व प्राणीजीवनातील विविधता इत्यादी. आता आपण यासंदर्भात एक उपक्रम करूया.

आंतरजालाचा तसेच इतर स्रोतांचा वापर करून कोणत्याही दोन नैसर्गिक प्रदेशातून प्रत्येकी एका देशाची माहिती, छायाचित्रे इत्यादी मिळवा. तसेच खालील मुद्द्यांचा वापर करून या देशांसाठी कोलाज तयार करा. त्यांचे वर्गात प्रदर्शन भरवा आपल्या कोलाजच्या साहाय्याने सादरीकरण करा.

देशाचे नाव :

स्थान-विस्तार :

हवामान :

वनस्पती :

प्राणी :

मानवी जीवन :

पोशाख :

मानवी व्यवसाय :

देशाची वैशिष्ट्ये :

संबंधित नकाशा :

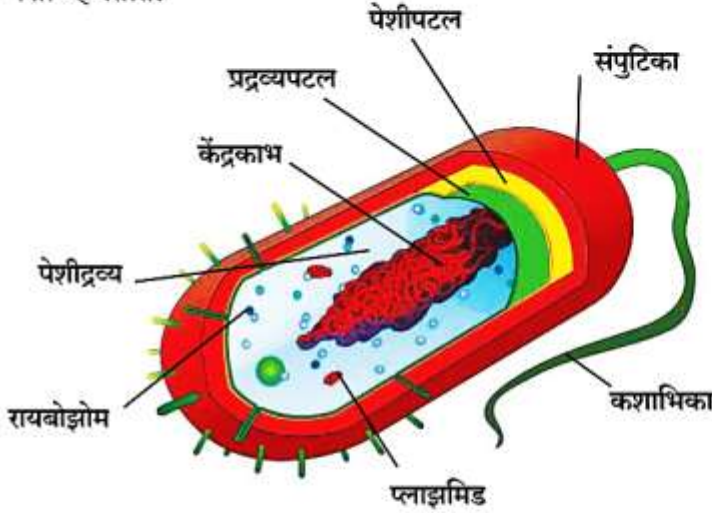


73HK5B

वाचा समजून घ्या.

11. पेशीरचना आणि सूक्ष्मजीव

काही सूक्ष्मजीव जसे, पावावर येणारी बुरशी, डबक्यातील शैवालाचे तंतू हे बहुपेशीय सूक्ष्मजीव आहेत. तरी बहुतांश सूक्ष्मजीव हे एकपेशीय आहेत जसे, जीवाणू व विषाणू. या सूक्ष्मजीवांच्या पेशींची रचना थोडीशी भिन्न असते. या पेशीत दृश्यकेंद्रकी पेशीत आढळणारी पटलापासून तयार झालेली अंगके आढळत नाहीत, तर यात फक्त प्रद्रव्यपटल, पेशीद्रव्य व केंद्रकद्रव्य एवढेच घटक आढळतात. म्हणूनच यांना आदिकेंद्रकी (Prokaryotic cell) पेशी म्हणतात.



11.7 आदिकेंद्रकी पेशी

राष्ट्रीय पेशी विज्ञान संस्था पुणे,
(National Centre for Cell Science)
ही संस्था पेशी विज्ञान, जैव तंत्रज्ञान
या संदर्भात संशोधनाचे कार्य करते.
संकेतस्थळ
www.nccs.res.in

सूक्ष्मजीवांची वाढ (Growth of Micro-organisms)

प्रत्येक सूक्ष्मजीवाला वाढ व प्रजनन होण्यासाठी विशिष्ट परिस्थितीची आवश्यकता असते. बऱ्याचशा सूक्ष्मजीवांना वाढीसाठी ऑक्सिजन आवश्यक असतो. मात्र काही सूक्ष्मजीव ऑक्सिजनशिवाय वाढू शकतात. समुद्रतळ, ध्रुवीय प्रदेशातील बर्फ, गरम पाण्याचे झरे अशा प्रतिकूल परिस्थितीतसुद्धा काही सूक्ष्मजीव टिकून राहतात. अशा वेळी ते स्वतःभोवती कठीण कवच तयार करून आपली जीवनप्रक्रिया थांबवतात व परिस्थिती अनुकूल झाली की, कवचातून पुन्हा बाहेर येऊन आपली जीवनप्रक्रिया सुरू करतात.

सूक्ष्मजीवांची वाढ कोठे होते ?

माध्यम : माती, पाणी, कुजणारे पदार्थ इत्यादी.
तापमान : 25° ते 37° सेल्सिअस दरम्यान
पोषण : विशिष्ट पोषकद्रव्ये उदाहरणार्थ,
शैवाल-हरितद्रव्य, ऑक्सिजन.
वातावरण : ओलसर, दमट तसेच उबदार.

आकार व जीवनप्रक्रियेनुसार सूक्ष्मजीवांचे शैवाल, कवके, आदिजीव, जीवाणू, विषाणू यांमध्ये वर्गीकरण केले जाते.

उपयुक्त सूक्ष्मजीव (Useful Micro-organisms)



करून पहा.

दोन कुंड्या मातीने अर्ध्या भरून त्यांना A व B अशी नावे द्या.

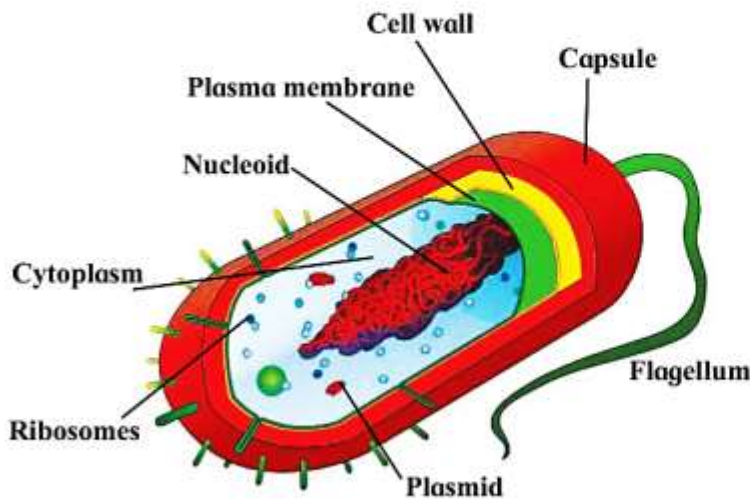
कुंडी 'A' मध्ये पालापाचोळा, शेण, फळांच्या साली, भाज्यांची देठे, कागदाचे तुकडे असा कचरा मातीत मिसळा.

कुंडी 'B' मध्ये फुटक्या काचा, धातूच्या तुटक्या वस्तू, प्लॅस्टिकच्या पिशव्या मातीत मिसळा. बागेत एका जागी या कुंड्या ठेवून द्या. 3-4 आठवड्यांनी दोन्ही कुंड्यांचे निरीक्षण करा.

वाचा व प्रश्न तयार करा.

11. Cell Structure and Micro-organisms

Some micro-organisms like the fungus that grows on bread or strands of algae in ponds are multi-cellular. However, most micro-organisms such as bacteria and viruses are unicellular. They have a somewhat different cellular structure. They do not have the membrane-bound organelles found in eukaryotic cells. The plasma membrane, cytoplasm and nucleoid are their only components. Such cells are called prokaryotic cells.



11.6 Prokaryotic cell

National Institutions

National Center for Cell Science (NCCS), Pune, is an institute involved in research in the field of cell science (cytology), biotechnology, etc.

Web address:

www.nccs.res.in

Growth of micro-organisms

Each micro-organism needs a specific environment for growth and reproduction. Many microbes need oxygen for their growth whereas some microbes can grow without oxygen. Some micro-organisms survive even in extreme and adverse conditions like the ocean floor, ice in polar regions, hot water springs, etc. During adverse conditions, micro-organisms form a thick covering around themselves and stop their life-processes. On return of favourable conditions, they come out of the protective covering and continue their life processes.

Where do the micro-organisms grow?

Medium : Soil, water, decaying matter, etc.

Temperature : 25° - 37°.

Nutrition : specific nutrients, e.g. algae-chlorophyll, oxygen.

Atmosphere : Moist, humid, warm

According to shape, and life-processes, micro-organisms are classified as algae, fungi, protozoa, bacteria and viruses.

Useful micro-organisms



Try this.

Take two earthen pots half filled with soil and mark them 'A' and 'B'. Mix some waste material like garden waste, dung, fruit peel, vegetable stalks, paper scrap, etc. with the soil in pot 'A'.

Mix things like pieces of glass, scrap metal, plastic bags, etc. with the soil in pot 'B'. Keep both pots at the same spot in the garden and observe them after 3 to 4 weeks.

understand.

- सुनो, समझो और सुनाओ :

३. दो लघुकथाएँ

बादशाह और बीरबल दोनों यह बात अच्छी तरह से जानते थे कि संसार में कहीं भी हरे रंग का घोड़ा नहीं होता । फिर भी बीरबल ने अकबर के आदेश को सिर-आँखों पर रख लिया ।

एक सप्ताह बीरबल इधर-उधर घूमते रहे और आठवें दिन दरबार में जाकर बोले- “हुजूर ! आखिर आपके लिए मैंने हरा घोड़ा खोज ही लिया ।” बादशाह अकबर के आश्चर्य का ठिकाना न रहा । वे सोचने लगे कि जब हरा घोड़ा होता ही नहीं तो बीरबल ने कैसे खोज लिया ? उन्हें विश्वास नहीं हुआ फिर भी उत्सुकता से कहा- “बीरबल ! हरा घोड़ा कहाँ है ? मैं उसे तुरंत ही देखना चाहता हूँ ।”

बीरबल ने उत्तर दिया- “हुजूर, घोड़ा मिल गया है पर हरे घोड़े के मालिक की दो शर्तें हैं इसलिए घोड़े को आप अभी नहीं देख सकते । आपको इंतजार करना पड़ेगा ।” “कैसी शर्तें ?” बादशाह ने पूछा ।

नए शब्द समझो ।

इयत्ता सातवी - मराठी

महिना - नोव्हेंबर ते डिसेंबर

ऑनलाईन टेस्ट अपडेट होत आहेत.

11. बाली बेट

[Click Here](#)

12. सलाम नमस्ते

[Click Here](#)

13. अनामवीरा

[Click Here](#)

14. कवितेची ओळख

[Click Here](#)

इयत्ता सातवी - इतिहास

महिना - नोव्हेंबर ते डिसेंबर

7. स्वराज्याचा कारभार

[Click Here](#)

8. आदर्श राज्यकर्ता

[Click Here](#)

9. मराठ्यांचा स्वातंत्र्यसंग्राम

[Click Here](#)

इयत्ता सातवी - नागरिकशास्त्र

महिना - नोव्हेंबर ते डिसेंबर

4. मुलभूत हक्क भाग 1

लवकरच

इतर टेस्ट लवकरच अपडेट होतील.